

ELÄMÄÄ ENGLANNIKSI SUOMESSA?

Eduskuntapuolueiden kantoja
englanninkielistymiseen ja kansalliskielten asemaan

KYSELY EDUSKUNTAPUOLUEILLE / LOKAKUU 2022
Oma kieli ry – Eget språk rf

OMA KIELI
EGET SPRÅK

Oma kieli ry – Eget språk rf

Raportin sisältö

Kyselyn tavoitteet

Kyselyn toteutus ja yhteystiedot

Poimintoja vastauksista kysymyksittäin

Johtopäätökset

Kyselyn tavoite

Kyselyn tavoitteena oli selvittää, miten eduskuntapuolueet suhtautuvat Suomessa käynnissä olevaan englanninkielistymiskehitykseen ja kansalliskielten asemaan:

Jakavatko puolueet viime vuosina lukuisten asiantuntijoiden, mm. Kotimaisten kielten keskuksen esittämän huolen monista vakavista haittavaikutuksista, joita aiheutuu englannin nostamisesta käyttökieleksi kansalliskielten rinnalle tai jopa niiden ohitse?

Pitävätkö puolueet tärkeänä, että suomalaisessa yhteiskunnassa säilyvät nimenomaan omat kielemme suomi ja ruotsi yhteisinä kielinä?

Onko puolueissa valmiutta toimia konkreettisesti kansalliskielten aseman vahvistamiseksi?

Onko mietitty loppuun saakka, mitä seuraa siitä, että synnytetään kielivähemmistöjä, joilla ei ole yhteistä kieltä läheskään kaikkien muiden suomalaisten kanssa?

Onko toisaalta mietitty syrjimättömyyttä ja yhteiskuntavastuuta, kun sallitaan yksityisten yritysten tarjota suomalaisille kuluttajille viestintää ja palveluita pelkästään englanninkielisenä?

Oma kieli ry – Eget språk rf

Kyselyn toteutus ja yhteystiedot

Kysely lähetettiin kaikille eduskuntapuolueille sähköpostitse.

Kysely lähetettiin ruotsinkielisenä RKP:lle ja muille puolueille suomenkielisenä.

Kaikilta puolueilta saatu vastaukset 10.10.–25.10.2022.

Vastaukset pyydettiin viiteen avoimeen kysymykseen.

Lisätietoja:

Marja Alkio

Puheenjohtaja

Oma kieli ry – Eget språk rf

marja.alkio@omakieli.fi

POIMINTOJA VASTAUKSISTA*

Kysymys 1: Pitääkö Suomessa voida elää englanniksi? Eli pitääkö julkisia palveluita – esim. koulutus ja terveydenhuolto – järjestää mahdollisimman kattavasti englanninkielisenä, jotta osaavien maahanmuuttajien ei tarvitse opetella suomea tai ruotsia eikä turvautua tulkkipalveluihin?

SOSIAALIDEMOKRAATIT:

"[...] kotimaisten kielten opetuksen määrää ja saatavuutta on hyvä lisätä koko maassa ja kaikille maahanmuuttajaryhmille. [...] Samalla englannin kielen käyttö on lisääntynyt ja on varmasti tarpeellinen lisä kielivalikoimaan, erityisesti suurissa kaupungeissa. [...]"

PERUSSUOMALAISET:

"Julkisissa palveluissa [...] on lähtökohdan oltava se, että palvelua annetaan tämän maan virallisilla kielillä, eikä aleta luoda erillisiä järjestelmiä muunkielisille. Tämä koskee niin englantia kuin muita maahanmuuttajien kieliä."

KOKOOMUS:

"Ei varmaankaan ole realistista odottaa, että julkiset palvelut järjestettäisiin kansalliskielten lisäksi kattavasti englanninkielisinä. [...] Julkisissa palveluissa asioimiseen riittävän suomen tai ruotsin kielitaidon omaksumiseen on erityisesti turvapaikkaprosessin kautta maahan tulleiden kohdalla kannustettava alusta asti, sekä palkitsevilla että velvoittavilla elementeillä."

* Puolueiden vastaukset lyhentämättöminä ovat PDF-muodossa sivustolla <https://omakieli.fi>

KESKUSTA:

"[...] Vanheneva ja työvoimapulasta kärsivä Suomi toisaalta tarvitsee yhä enemmän osaavaa työvoimaa ulkomailta. Jos haluamme olla houkutteleva maa tällaisille osaajille, pitää viranomaispalveluja olla myös englanninkielellä helposti ja joustavasti saatavilla."

VIHREÄT:

"Keskeinen osa kotoutumista on suomen tai ruotsin kielen oppiminen ja asioiminen kansalliskielillä silloin, kun mahdollista. [...] Englanninkielistä palvelua tarvitaan myös maassa lyhytaikaisesti oleskeleville, joille kansalliskielten oppiminen ei ole mielekästä."

VASEMMISTOLIITTO:

"Suomessa eletään englanniksi ja näin pitää voida olla jatkossakin. Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi, eikä vasemmistoliitto ole ajamassa englantia tähän rinnalle uudeksi kansalliskieleksi. [...]"

VALTA KUULUU KANSALLE:

"Maassa maan tavalla. Eli julkiset palvelut kuuluu olla saatavilla ainoastaan kotimaisilla kielillä, se kannustaa maahanmuuttaneita opettelemaan kieleämme ja siten sopeutumaan maahamme ja tapoihimme."

SFP:

"Utgångsläget ska givetvis vara att de offentliga tjänsterna ska fungera på landets två nationalspråk, svenska och finska.[...]Det är förstås också viktigt att vi kan ge service även på andra språk, och där är engelskan som stort världsspråk i särställning.[...] SFP välkomnar mångfald även då det gäller t.ex. möjligheten till skola på engelska."

KRISTILLIDEMOKRAATIT:

"[...] Englanninkielisiä palveluja voidaan järjestää hyvinvointialue- ja kunta-lähtöisesti, mikäli se paikallisesti nähdään tarpeellisena. Maahanmuuttajien suomen ja ruotsin kielen oppimista pitää edelleen tukea."

LIIKE NYT:

"Kyllä. Suomi tarvitsee osaavaa ulkomaalaista työvoimaa. Työllistymisen ja yhteiskunnassa toimimisen edellytyksenä ei voi tällöin olla suomenkielen tuntemus."

POIMINTOJA VASTAUKSISTA*

Kysymys 2: Pitääkö Suomessa tiukentaa kielilainsäädäntöä ja velvoittaa yksityisetkin yritykset käyttämään viestinnässä ja palveluissa ensisijaisesti kansalliskieliä?

SOSIAALIDEMOKRAATIT:

"On ensiarvoisen tärkeää, että keskeiset hyvinvointivaltion palvelut ovat aina saatavilla kotimaisilla kielillä. Samalla SDP ei näe tarvetta muuttaa tältä osin olemassa olevaa kielilainsäädäntöä."

PERUSSUOMALAISET:

"Yksityisiä yrityksiä ei ole syytä lailla velvoittaa käyttämään kotimaisia kieliä, mutta ei missään muussa Euroopan maassa samalla lailla ravintolat ja kaupat ole omaehtoisesti muuttaneet palvelukieltään ja mainontaansa englanniksi. Tässä on selittävänä tekijänä hyvin pitkälti kotimaisten kielten väheksyminen Suomen julkisessa keskustelussa. Poliitikkojen olisi syytä kannustaa kotimaisuuden vaalimiseen yritystoiminnassa."

KOKOOMUS:

"Ei. "

KESKUSTA:

"Ei pidä, vaikka on sekä asiakkaiden että yritysten kannalta tärkeää, että Suomessa palveluja ja tuotteita tarjoavista yrityksistä saa palvelua kansalliskielillämme. Suomalaisia yrityksiä koskevaa sääntelyä ja velvoitteita pitää pikemminkin karsia kuin lisätä. [...]"

VIHREÄT:

"[...] Olisi tärkeää, että yrityksille ja yhteisöille mahdollistettaisiin asiointi englanniksi viranomaisten kanssa sekä englanti yhteisöoikeudellisena kielenä. Tarvitsemme Suomeen lisää yrittäjiä, eikä yrittämisen mahdollisuuksien tulisi olla kielitaidosta kiinni. [...]"

VASEMMISTOLIITTO:

"[Kansalliskielten aseman säilyttämiseen] on monia keinoja, joista yksityisten yritysten velvoittaminen käyttämään ensisijaisesti vain suomea ja ruotsia ei ole nähdäksemme parhaimpia. Suuressa osaa yrityksistä toiminta kävisi todella vaikeaksi ja luultavasti vaikuttaisi myös Suomeen tehtäviin investointeihin, mikäli viestintä rajattaisiin kansalliskieliin.[...] Nykypäivän kansainvälistyneessä maailmassa ei voi ohittaa englannin kielen asemaa."

SFP:

"Vår tradition skiljer sig från till exempel de modeller de har i Frankrike och Kanada. När det gäller offentliga tjänster är vår språklagstiftning tydlig. Däremot är det svårt att tänka sig att vi skulle reglera vilka språk privata företag använder i sin kommunikation."

KRISTILLIDEMOKRAATIT:

"Yksityisten yritysten viestinnän kieltä ei ole tarpeen säädellä nykyistä tiukemmin."

LIIKE NYT:

"Ei. Yksityiset yritykset saavat käyttää viestinnässään ja palveluissaan haluamiaan kieliä. Valtion tehtävä ei ole säännellä tällaista."

VALTA KUULUU KANSALLE:

"Yksityisillä yrityksillä pitää olla vapaus viestiä miten haluaa."

* Puolueiden vastaukset lyhentämättöminä ovat PDF-muodossa sivustolla <https://omakieli.fi>

POIMINTOJA VASTAUKSISTA*

Kysymys 3: Pitääkö pysyvän oleskeluluvan edellytyksenä olla kansalliskielen riittävä taito, esim. yleinen kielitutkinto taitotasolla kolme, kuten kansalaisuuden saamisessa?

SOSIAALIDEMOKRAATIT:

"[Kotimaisten kielten opetuksen määrään ja saatavuuteen] tulee ohjata lisää resursseja, jotta kaikilla on aito mahdollisuus päästä kielenopetukseen ja sitä kautta integroitua yhteiskuntaan ja työelämään."

PERUSSUOMALAISET:

"Kyllä. Suomessa pitää muiden Pohjoismaiden tapaan vaatia pysyvän oleskeluluvan yhtenä ehtona riittävää kielitaitoa. Myös asumisaikavaatimusta on nostettava ja toimeentulovaatimus lisättävä pysyvän oleskeluluvan kriteereihin."

KOKOOMUS:

"Kansainvälisen suojelun perusteella Suomessa oleskelevalta on edellytettävä ennen oleskeluluvan pysyväksi muuttamista myös kohtuullista suomen tai ruotsin taitoa."

KESKUSTA:

"Ei pitäisi. Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa ja osaajia maailmalta, eikä heidän jäämistään Suomeen tule hankaloittaa nykyisestä. Kansalaisuuden saamisen edellytyksenä kielitaitovaatimus tulee kuitenkin säilyttää. Kansalaisuuden saaminen motivoi myös pysyvän oleskeluluvan saaneita kansalliskielten opiskeluun."

VIHREÄT:

"Pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden edellytykset ovat syystä erilaiset. Kansalaisuuden saamiseksi on täytynyt asua Suomessa pidempään. [...] Koska kansalaisuus tuottaa merkittäviä uusia oikeuksia ja velvollisuuksia, on perusteltua, että vaatimustaso on oleskelulupaa korkeampi."

VASEMMISTOLIITTO:

"[...] pysyviä ansiotuloja saavien Suomen kansalaisuutta hakevien maahanmuuttajien kielitutkintovaatimus tulee laskea tasolle A2.2. [...] Työ- ja opiskeluperusteisesti maahan tulleiden kotoutumis- ja kielikoulutusta on lisättävä. Oleskeluluvan kieliedellytyksen nostaminen kansalaisuuden saamisen vaatimalle tasolle ei ole kannatettavaa."

SFP:

"Nej, kraven på språkkunskaper gällande medborgarskap är bra som de är."

KRISTILLIDEMOKRAATIT:

"Oleskeluluvan edellytykseksi kielitaitoa ei ole perusteltua kategorisesti säätää, mutta kielen opiskeluun on kannustettava nykyistä paremmin. KD on esittänyt esimerkiksi työmarkkinatukeen kielillisää, jonka maahanmuuttaja voisi saada osoittamalla suomen tai ruotsin kielen taidon."

LIIKE NYT:

"Ei. Pysyvän oleskeluluvan edellytyksenä tulisi olla osoittaa integroituminen yhteiskuntaan kielitaidon sijaan työllistymisen kautta esimerkiksi vakituinen työpaikka."

VALTA KUULUU KANSALLE:

"Kyllä pitäisi."

* Puolueiden vastaukset lyhentämättöminä ovat PDF-muodossa sivustolla <https://omakieli.fi>

POIMINTOJA VASTAUKSISTA*

Kysymys 4: Pitääkö Suomessa tarjota varhaiskasvatusta, peruskoulu ja toisen asteen koulutusta laajamittaisesti englanniksi?

SOSIAALIDEMOKRAATIT:

"[Vieraskielisenä annettava opetus] tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia oppia vieraita kieliä helposti. Suomi tarvitsee myös lisää maahanmuuttoa ja osana osajien houkuttelua meillä tulee olla tarjota myös työn perässä muuttajien perheille palveluita, jotka mahdollistavat maahan muuton. [...] Koulussa ja varhaiskasvatuksessa on kuitenkin aina oltava riittävä määrä kotimaisten kielten opetusta, jotta kaikki Suomessa asuvat lapset ja nuoret saavat riittävät taidot esimerkiksi työelämässä pärjäämiseen kotimaisilla kielillä."

PERUSSUOMALAISET:

"Suomessa ei pidä luoda rinnakkaista järjestelmää, jossa varhaisasteelta toiselle asteelle koulutus tarjottaisiin kokonaan englanniksi. Tämä heikentäisi Suomen yhteiskunnallista koheesiota ja vaikeuttaisi maahanmuuttajien kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan."

LIIKE NYT:

"Kyllä. Suomalaisen yhteiskunnan tulee tarjota kansainvälisiä palveluja."

* Puolueiden vastaukset lyhentämättöminä ovat PDF-muodossa sivustolla <https://omakieli.fi>

KOKOOMUS:

"Vieraskielisen [koulutuksen] tarjoamisen on vastattava todellista tarvetta, eli ei ole ollenkaan selvää, että sen tulisi olla "laajamittaista". [...] on suotuisaa, jos Suomeen tulevien ammattilaisten perheiden arki pääsee mahdollisimman sujuvasti liikkeelle. Yhteiskuntaan integroitumista [...] tukee, että myös taustaltaan vieraskielisten perheiden lapset ja nuoret pääsääntöisesti osallistuisivat kansalliskielillä järjestettävään koulutukseen. ."

KESKUSTA:

"Oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan opetuksen tulee ensisijaisesti tapahtua kotimaisilla kielillä. Vieraskielisessä koulutuksessakin on kiinnitettävä huomiota kotimaisten kielten opetukseen."

VIHREÄT:

"Suomessa on jo nyt kansainvälisiä kouluja ja varhaiskasvatusta, joissa opetus tapahtuu ainakin osittain englanniksi. [...] Kielten oppiminen pienestä asti on tärkeää [...]. Englanninkielistä opetusta ja varhaiskasvatusta on jo nyt tarjolla ja sitä on hyvä olla tarjolla jatkossakin enenevässä määrin."

VASEMMISTOLIITTO:

"Vasemmistolle tärkeintä on turvata jokaisen lapsen yhdenvertainen oikeus oppia [...] Puolueella ei ole erikseen kantaa laajamittaisen englanninkielisen varhais-, perus- ja toisen asteen opetuksen laajentamisesta."

SFP:

"Det är viktigt att möjligheten till utbildning på engelska också finns i Finland. Vi behöver kunna tillgodose behoven som till exempel utländska arbetstagares familjer har under sin vistelse här. IB-gymnasium utgör också ett viktigt komplement till våra nationella linjer även för finländska ungdomar som vill studera på engelska."

KRISTILLISDEMOKRAATIT:

"On hyvä, että varhaiskasvatusta ja koulutusta on tarjolla jonkin verran myös englanniksi. Tässä yksityiset päiväkodit ja oppilaitokset ovat tärkeässä roolissa. [...] Englanninkielisen koulutuksen tarjonta kuitenkin kasvaa tarpeen mukaan, eikä sen erityiselle laajentamiselle nähdä tarvetta.."

VALTA KUULUU KANSALLE:

"Ei pidä."

POIMINTOJA VASTAUKSISTA*

Kysymys 5: Pitääkö englanninkielisten koulutusohjelmien paikkamäärää rajoittaa korkeakouluissa, jotta varmistetaan laadukas äidinkielen koulutus mahdollisimman monelle?

SOSIAALIDEMOKRAATIT:

"[Koulutusasteen nostamiseksi] korkeakoulujen aloituspaikkojen määrää tulee nostaa suunnitelmallisesti. SDP:llä ei ole tavoitetta englanninkielisten koulutusohjelmien aloituspaikkojen vähentämiseksi, sillä laadukas äidinkielen koulutus tulee olla saatavilla ko. ohjelmista riippumatta."

PERUSSUOMALAISET:

"Englanninkielisten maisteriohjelmien mielekkyyttä erityisesti yliopistoissa on syytä tarkastella kriittisesti. Ei ole itseisarvo, että maisteriohjelma on englanniksi, jos se ei tuo mitään aitoa lisäarvoa opintoihin. [...]"

KOKOOMUS:

"Tällaiseen rajoittamiseen ei ainakaan toistaiseksi vaikuta olevan erityisen vahvoja perusteita."

LIIKE NYT:

"Ei. Englanninkieliset koulutusohjelmat mahdollistavat ulkomaisten opiskelijoiden tulon Suomeen. Tällä on monia positiivisia vaikutuksia suomalaisiin korkeakouluihin ja yhteiskuntaan."

* Puolueiden vastaukset lyhentämättöminä ovat PDF-muodossa sivustolla <https://omakieli.fi>

KESKUSTA:

"On tärkeää varmistaa, että opetusta [...] on aina riittävästi saatavissa kotimaisilla kielillä. Kotimaisten kielten oppiminen on tärkeää myös muualta tulleille opiskelijoille [...] Suomi tarvitsee englanninkielisiä tutkinto-ohjelmia, jotta voimme houkuttaa kansainvälisiä osajia maahan. [...] yliopistoilla ja korkeakouluilla itsellään on paras asiantuntemus vieraskielisten koulutusohjelmien järjestämisen ja paikkamäärien osalta."

VIHREÄT:

"Suomessa on lähes alalla kuin alalla osaajapula, jonka ratkaisemista englanninkielisten koulutusohjelmien paikkamäärän rajoittaminen ei palvelisi. Ei ole syytä luoda keinotekoisia esteitä kansainvälisten opiskelijoiden ja opetusta englanniksi haluavien suomalaisten koulutukselle."

KRISTILLISDEMOKRAATIT:

"Oleskeluluvan edellytykseksi kielitaitoa ei ole perusteltua kategorisesti säätää, mutta kielen opiskeluun on kannustettava nykyistä paremmin. KD on esittänyt esimerkiksi työmarkkinatukeen kielillisää, jonka maahanmuuttaja voisi saada osoittamalla suomen tai ruotsin kielen taidon."

VASEMMISTOLIITTO:

"Laadukas äidinkielen koulutus on vasemmistoliiton mielestä varmistettava ilman, että englanninkielisten koulutusohjelmien paikkamäärää korkeakouluissa tarvitsisi rajoittaa. Aloituspaikkojen lisäämistä olisi syytä tarkastella kautta linjan. "

SFP:

"[...] många väljer att presentera sitt slutarbete eller sin forskning på engelska idag. [...] man vill kunna delta på jämbördig grund i det globala forskarsamfundet, och lättare sprida sin forskning internationellt. I sig är det här bra, eftersom vi behöver se mera toppforskning också i Finland och våra forskare behöver ha samma möjligheter som andra. Möjligheten att studera och utexamineras på engelska är också en viktig faktor då vi lockar internationella talanger till Finland. Det är ändå viktigt att vi kan garantera möjligheten att studera och bedriva forskning också på våra nationalspråk, finska och svenska, och den här frågan behöver aktivt bevakas. [...]"

VALTA KUULUU KANSALLE:

"Näin voitaisiin toimia."

Keskeiset havainnot

Useat puolueet tuovat esille sen, että julkisia palveluita on oltava tarjolla kattavasti kansalliskielisinä ja että kansalliskielillä on oltava erityinen asema Suomessa.

Osa puolueista esittää myös konkreettisia toimia kansalliskielten aseman parantamiseksi ja englanninkielistymisen torjumiseksi.

Useat puolueet nostavat esille tarpeen tehostaa maahanmuuttajien suomen ja/tai ruotsin opetusta, ja osa myös velvoittaisi tai kannustaisi nykyistä vahvemmin kansalliskielen oppimiseen.

Monien puolueiden vastauksiin sisältyi kuitenkin sekä kannanottoja kansalliskielten erityisen aseman puolesta että ehdotuksia, jotka tosiasiallisesti lisäisivät englannin kielen käyttöä yhteiskunnassa.

Enemmistö puolueista ei näiden vastausten perusteella vaikuta olevan erityisen huolissaan englanninkielistymiskehityksestä.

Osa puolueista esittää englannin kielen voimakkaan nostamisen yleiskieleksi Suomessa olevan välttämätöntä tai hyödyksi työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi, suomalaisten kielitaidon kohentamiseksi tai monikielisyyden edistämiseksi.

Mikään puolue ei ole vielä valmis vaatimaan lainsäädäntöä, joka velvoittaisi yritykset tarjoamaan kuluttajille markkinointia ja palvelua syrjimättömästi kansalliskielillä.